

LIETUVIŲ KALBA

ANTRASIS SĄSIUVINIS
VIII KLASEI

Elena Palubinskienė

Leidinio vadovė INGRIDA NAVALINSKIENĖ

Pirmasis leidimas 2018

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

Šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo ir mokslo įstaigų bibliotekose, muziejuose arba archyvuose, draudžiama mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

© Elena Palubinskienė, 2018
© Leidykla „Šviesa“, 2018

ISBN 978-5-430-06850-9

Sutartiniai ženklai

 Svarbi nuoroda, patarimas	 Kūrybinės užduotys	 Kontrolinis darbas ar kontrolinis įsivertinimas	 Užduočių diferencijavimas
 TEKSTO ABC Teksto skaitymo, suvokimo užduotys	 KALBOS ABC Taisyklingo kalbos vartojimo užduotys	 */** Užduoties sudėtingumas	 Interneto svetainių nuorodos

TURINYS

Nagrinėjame sintaksę ir skyrybą (II) / 4

Aplinkybių rūšys, raiška, vartojimas / 4

Išplėstinių dalyvinių, pusdalyvinių ir padalyvinių bei aiškinamąją (tikslinamąją) paskirtį turinčių aplinkybių skyryba / 7

Kontrolinis darbas (4 užduotys) / 10

Pažyminys. Pažyminių rūšys. Derinamieji ir nederinamieji, išplėstiniai ir neišplėstiniai pažyminiai / 13

Pažyminių skyryba / 15

Priedėlių, arba daiktavardinių pažyminių, skyryba / 18

Kontrolinis darbas (4 užduotys) / 20

Vienarūšių sakinio dalių jungimo būdai ir skyryba / 22

Aiškinamosios sakinio dalys. Aiškinamųjų sakinio dalių skyryba / 24

Kontrolinis darbas (4 užduotys) / 27

Kreipinių skyryba / 29

Įterpinių ir įspraudų skyryba / 31

Lyginamųjų posakių skyryba / 34

Kontrolinis darbas (4 užduotys) / 36

Kartojame ir apibendriname vientisinio sakinio skyrybą / 38

Sudėtinio sakinio samprata / 41

Sudėtinių prijungiamųjų sakinių skyryba / 43

Baigiamasis kontrolinis darbas (6 užduotys) / 45

Samprotaujamojo tipo tekstų (aiškinimas ir argumentavimas) turinio ir raiškos ypatumai / 48

Mokomės atpažinti ir pasirinkti tinkamą kalbos stilių / 55

Priedai / 58

Privalomoji vientisinio sakinio skyryba / 58

Santrumpos / 61

Tekstų šaltiniai / 62

Nagrinėjame sintaksę ir skyrybą

APLINKYBIŲ RŪŠYS, RAIŠKA, VARTOJIMAS

1 Kiekviename sakinyje paryškintos skirtingų rūšių aplinkybės. Rodyklėmis sujunkite jų rūšį su pavyzdžiu.

Aplinkybių rūšys	Aplinkybės sakinyje
1. Vietos (kur? kame?)	Ožka ir priėdusi blyuna. (tts.)
2. Laiko (kada? kuriuo laiku?)	Nemesk kelio dėl takelio. (tts.)
3. Būdo (kaip? kuriuo būdu?)	Pamariu pareina Eglė su vaikais. (S. N.)
4. Priežasties (kodėl? dėl kokios priežasties?)	Žibury s naktį pritraukia ne tik peteliškes. (A. P.)
5. Tikslas (kuriuo tikslu?)	Jų veidais srovelėmis tekėjo šalti lietaus lašai. (J. G.)
6. Sąlygos (kokioms sąlygoms esant?)	Daug norėsi, mažai turėsi. (tts.)
7. Nuolaidos (nepaisant ko?)	Nepadėjęs neieškok. (tts.)
8. Kiekybės (kiek?)	Išsinuomojau dviratį pasivažinėti.

2 1. Sutartiniu ženklu pabraukite tarinius.

*2. Iš tarinių kelkite klausimus aplinkybėms (kai kuriuose sakiniuose jų gali būti ne viena), nurodykite jų rūšį.

1. Kieme ūžė šildomi motorai. (J. A.) Kieme (kur ūžė?) – v. apl. 2. Vakarp juodas debesies sparnas uždengė saulę. (J. A.) 3. Šie žodžiai kaip iešmu pervėrė Kasiulienei širdį. (V. K.) 4. Man truputį svaigsta galva. (R. L.) 5. Visi net nustėro iš apmaudo ir pasipiktinimo. (V. M.-P.) 6. Atsivežė dailylėnčių

sienoms apkalti. 7. Koją negydoma neišgis. (J. Jabl.) 8. Akmuo ir nesėjamas dygsta, nelaimė ir nekviečiama atvyksta. (tts.)

3 1. Užpildykite atsakymų lentelę: kiekvienai aplinkybių (jos paryškintos) rūšiai priskirkite numerius tų sakinių, kuriuose jos pavartotos (turėtumėte įrašyti po du).

*2. Sukirčiuokite 5, 6, 8, 10, 11 ir 14 sakinius. Atkreipkite dėmesį į šalia kai kurių žodžių nurodytą kirčiuotę.

1. Ir neskubėdamas laiku baigiau rašinį. 2. Toli girdėjosi susirūpinusių žmonių balsai. (J. Ap.) 3. Ir prigamino Mykis kalnus keptos ir virtos žvėrienos. (V. K.) 4. Krovinys svėrė apie toną. 5. Su kaimiečiais (2) jis kalbėdavo tik lietuviškai. (V. K.) 6. Išsiuntė raitelius atvesti žmonių. (A. Vč.) 7. Arklys neėdęs žagrės netrauks. (tts.) 8. Nuo dulkių (1) ir vėjo (1) perstėjo akis. (V. B.) 9. Darbininko rankos visuomet juodos. (tts.) 10. Ir nesimato malūne (2) tinginiaujančių žmonių. (V.) 11. Stovėdamas netoli nukeliausi. (tts.) 12. Nusipirkau sąsiuvinį užrašams. 13. Ir duris uždarius laikas bėga. (tts.) 14. Man verkė iš skausmo širdis. (M.) 15. Į vakarą ėmė kauptis debesys. (J. Ap.) 16. Vilkas ne juokais išsigando. (J. A.)

ATSAKYMŲ LENTELĖ

Aplinkybių rūšis	Laiko	Vietos	Būdo	Priežasties	Tikslas	Sąlygos	Nuolaidos	Kiekybės
Sakinių nr.								

4 Sakinius išplėskite nurodytos rūšies aplinkybėmis.

1. (v. apl.) buvo girdėti medžiotojų šūviai. 2. (l. apl.) prie piliakalnio rinkdavosi jaunimas. 3. Minkšta, rasota žolė (b. apl.) gulė į lygią juostą. 4. Sniego vakare privertė (kiek. apl.). 5. Truputį neramu (priež. apl.). 6. Išsiruošė žmogus į miestą (tiksl. apl.). 7. (sąl. apl.) laimingas nebūsi.

** 5 Pagal pavyzdį parašykite du sakinius. Laikykites nurodytos sakinio dalių išdėstymo tvarkos ir raiškos.

Sakinio dalys	Paž.	v. apl.	gryn. tar.	paž.	veiksn.
Kalbos dalys	Būdv.	daikt.	veiksm.	būdv.	daikt.
Sakinys	Mažoje trobelėje gyveno sena moterėlė.				

- Kaip nesupainioti bendratimi reiškiamos tikslo aplinkybės su papildiniu ar suvestiniu tariniu? Žr. Vertingi patarimai – 1.
- Kaip atpažinti priežasties ir tikslo aplinkybes? Žr. Vertingi patarimai – 2.
- Kaip atpažinti sąlygos ir nuolaidos aplinkybes? Žr. Vertingi patarimai – 3.

Sakinio dalys	V. apl.	b. apl.	gryn. tar.	paž.	veiksn.
Kalbos dalys	Priel. + daikt.	priev.	veiksm.	būdv.	daikt.
Sakinys					

Sakinio dalys	L. apl.	veiksn.	gryn. tar.	v. apl.	tiksl. apl.
Kalbos dalys	Veik. dal.	įv.	veiksm.	priel. + daikt.	veiksm. bendr.
Sakinys					

6 Lentelėje nurodykite, kokios sakinio dalys yra pabraukti ir skaičiais pažymėti žodžiai ar žodžių junginiai.

MANO TĖVAS

Mano tėvas¹ buvo aukštas², tamsaus gymio, mėlynakis. Jis nesijaudino dėl mano ateities, jam³ nerūpėjo, kuo aš būsiu: mokytoja, gydytoja ar advokatė. Sakydavo: „Svarbiausia, nedaryk kitam blogo.“

Mano tėvas buvo santūrus, nerodė jausmų. Mėgau⁴ su juo tylėti⁴.

Aš kitaip negu jis⁵ galvojau apie daug ką⁶. Jis dėl to⁷ nepyko.

Tėvas neturėjo didelio⁸ mokslo, bet matė pasaulio, gyveno Vokietijoje, Prancūzijoje, Kaukaze⁹.

Pinigų turėjo daug¹⁰, mėgo juos skolinti. Kai per karą¹¹ pražuvo jo pinigai¹², nepuolė į neviltį. „Nieko, gyvensim“, – tepasakė.

Danutė Žilaitytė, *Chrizantemų šviesa*

ATSAKYMAI

A – veiksnys	G – pažyminy
B – grynasis tarinys	H – priežasties aplinkybė
C – sudurtinis tarinys	I – vietos aplinkybė
D – suvestinis tarinys	J – laiko aplinkybė
E – mišrusis tarinys	K – būdo aplinkybė
F – papildinys	L – kiekybės aplinkybė

Sakinio dalies nr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Atsakymų raidės												

IŠPLĖSTINIŲ DALYVINIŲ, PUSDALYVINIŲ IR PADALYVINIŲ BEI AIŠKINAMĄJĄ (TIKSLINAMĄJĄ) PASKIRTĮ TURINČIŲ APLINKYBIŲ SKYRYBA

7 Palyginkite paryškintų aplinkybių raiškos skirtumus. Savais žodžiais paaiškinkite, kokios aplinkybės vadinamos išplėstinėmis dalyvinėmis, pusdalyvinėmis ar padalyvinėmis aplinkybėmis. Nurodykite du specifinius jų atpažinimo požymius.

1. Pareidamas net bandžiau sudėti eilėrašį.

2. Beeinant nugriaudėjo perkūnija.

3. Žaltys atsigręžęs prašneko žmogaus balsu.
1. Pareidamas iš miško net bandžiau sudėti eilėrašį.

2. Beeinant namo nugriaudėjo perkūnija.

3. Žaltys, atsigręžęs į Eglę, prašneko žmogaus balsu.

8 Paaiškinkite, kodėl mokytojas pažymėjo, kad tokia aplinkybių skyryba yra klaidinga.

1. Jokūbas, pasisveikinęs, atsisėdo kėdėje. (A. Vč.)	v
	← Aiškinimas
2. Bet Jonukui, tuos žodžius girdint juoktis visai nebuvo noro. (J. B.)	v
3. Vaikai nuleidę galvas, šnirpštė nosimis. (V. D.)	v
	← Aiškinimas

9 Pabraukite išplėstines dalyvines, pusdalyvines ir padalyvines aplinkybes. Atkreipkite dėmesį į galimus jų skyrybos variantus.

1. Išgirdę pianino garsus [,] į svetainę sukurinėjo suaugusieji. (K. G.)

2. Krykdami sausais girgždančiais balsais [,] paukščiai lėkė virš laukymės trikampe vora. (V. J.)

3. Vaikas stovėjo virtuvėje [,] tebelaikydamas šunį už kojų stačią. (V. J.)

4. Šuo kilstelėjo antakius ir [,] nejudėdamas daugiau nė vienu raumenėliu [,] suvizgino uodegą. (V. J.)

5. Vis stodamiesi į trikampio pradžią [,] paukščiai voroje keitėsi vietomis. (V. J.)

***10** Paryškintą žodžių grupę ir sakinį pakeiskite išplėstinėmis dalyvinėmis ar padalyvinėmis aplinkybėmis. Aplinkybes išskirkite, jei manote, kad tikslinga pabrėžti jų prasminį ir intonacinį savarankiškumą.

1. Saulius **atsigręžė į senele**, išvydo ašarą jos aky ir pats sukūkčiojo. (R. S.)
2. **Saulė žeme ridinėjo**, mėlynas dangaus skliautas skambėjo nuo vyturių džiaugsmo. (J. Mk.)

11 Ištaisykite skyrybos klaidas.

■ Kiekviename sakinyje palikta po vieną skyrybos klaidą.

1. Kiškelis, išgirdęs riksmą pasuko šonan ir nurūko miško gilumon. (J. S.) 2. Mašina apsukusi dobilų lauką, važiavo pro mus. (R. L.) 3. Nedelsdamas, nuskubėjau prie upės. (V. D.) 4. Nedrąsiai, pro atviras duris įslinko Šarūnas. (J. A.)

■ Kiekviename sakinyje palikta po dvi skyrybos klaidas.

1. Nors jau buvo bežengias pro duris atgal bet, pamatęs girininkijos šeimininką sustojo. (G. I.) 2. Mažasis, sėdėdamas, susijuokė. (V. J.) 3. Staiga, po kojomis, plačiai nusidriekė šviesų jūra. (J. Mk.) 4. Dėdė viltingai pažvelgė į mūsų šeimos trijulę bet, nepajutęs dvasinio palaikymo nuleido galvą ir nusivylęs vėl tūpė ant verandos laiptelių. (K. G.)

12 Išbraukite netinkamos vartosenos aplinkybes.

1. Du kiškius (*vejant, vydamas*) nė vieno nepavysi. (tts.) 2. Geras darbininkas ir (*miegodamas, miegant*) darbo nepamiršta. (tts.) 3. (*Einant pavėjui, eidamas pavėjui*) paspartinau žingsnius. 4. (*Važiuodamas pro Varnius, važiuojant pro Varnius*) stabtelėjau prie Lūksto ežero. 5. (*Prieš klijuojant, prieš klijuodami*) pleistrą paklauskite, ar susižeidęs žmogus nėra jam alergiškas.

13 1. Pabraukite aiškinamąją (tikslinamąją) paskirtį turinčias aplinkybes (sakinyje jų gali būti ne viena). Atkreipkite dėmesį į pasirenkamosios skyrybos atvejus.

- Skirtingų rūšių aplinkybės viena kitos neaiškina ir netikslina, todėl negali būti skiriamos.
- Aiškinamosios (tikslinamosios) aplinkybės, prasidedančios jungiamaisiais žodžiais *ypač, kaip ir, būtent, tai yra, daugiausia, labiausiai*, kartu su jais išskiriamos kableliais.
- Kai jungiamuoju žodžiu eina įterpinys, kablelis rašomas ne tik prieš jį, bet ir po jo, pvz.: *Geriausiai atostogauti šiltu laiku, pavyzdžiui, vasarą.*

1. Čia [,] prie maudyklės [,] šalia nudžiūvusio uosio [,] augo kažkokia keista siaurais aštriais lapais žolė. (R. Š.) 2. Už lango apšviestuose trikampiuose [,] po lempomis [,] skraidė dideli minkšti sniego kąsniai. (V. J.) 3. Lietuvos šiaurėje [–] [,] Pasvalio ir Biržų krašte [–] [,] žinoma apie 300 karstinės kilmės ežerėlių. (S. P.) 4. Kieme, ypač palei tvorą, nuo vėjo šiureno nukritę lapai. 5. Jie sklendžia visada viena kryptimi [–] [,] iš pietų į šiaurę. (E. L.) 6. Ir tada prie durų netikėtai pasigirsta kažkoks šnypštimas. (G. M.)

***2.** Paaiškinkite, kodėl mokytojas pažymėjo, kad tokia aplinkybių skyryba yra klaidinga.

1. Pavasarį ir rudenį, t. y. lietaus laikotarpiais, žolė čia esti šiek tiek švelnesnė. (T. I.)	v
	← Aiškinimas
2. Vokiečių gatvėje tuoj pat už Rotušės yra cukrainė, o cukrainėje saldžiai kvepia spalvoti skanėstai. (G. M.)	
	← Aiškinimas
3. Bet tąsyk, už palapinės, pasigirdo triukšmas. (A. V.)	v
	← Aiškinimas

14 1. Patikslinkite veiksmo vietą, laiką ar būdą. Aiškinamąją paskirtį turinčias vienvardes aplinkybes išskirkite.

1. Viršum medžių _____ ramiai plazda vasaros žvaigždės. 2. Vėlai vakare _____ raiteliai pasiekė pilį. 3. Moterys dainavo tyliai _____.

***2.** Paaiškinkite, kodėl skaitmenimis pažymėtose vietose skyrybos ženklai rašomi arba nerašomi.

1. Išsigandusi riksmo,¹ moteris skubiai nusileido laiptais žemyn. (V. J.) 2. O rytojaus dieną,² sekmadienį,³ atsitiko šioks toks stebuklas. (R. Š.) 3. Jų tvarto stogą nukėlė vėjas,⁴ ir gyvulius motina laikinai perkėlė į mažąjį priestatą, prie gyvenamosios trobos. (B. V.) 4. Staiga⁵ po kojomis⁶ plačiai nusidriekė šviesų jūra. (J. Mk.)

- 1 – _____,
2 ir 3 – _____,
4 – _____,
5 ir 6 – _____.

15 Ištaisykite skyrybos klaidas.

■ Visuose sakiniuose vieno skyrybos ženklo per daug arba vieno trūksta.

1. Ten už kalnų, bunda diena, pirmapradės šviesos srautais užliedama nuplautą dangų. (E. L.)
2. Pavalgęs, Jaunutis sminga. (G. M.) 3. Tuo tarpu, pro šalį staiga šmėkštelėjo didelis paukštis. (P. M.) 4. Dešinėje miško pusėje, ypač ažuolų jaunuolyne radau labai daug baravykų.

■ ■ Kiekviename sakinyje palikta po dvi privalomosios skyrybos klaidas. Ištaisykite jas.

1. Žmogus paaiškino kad reikia eiti tiesiai, ir tada, maždaug po valandos prieisime ežerą. (G. Mr.) 2. Ši knyga galbūt padės suprasti kodėl kaip tik Lietuvos sostinėje Vilniuje vienoje iš keturių svarbiausių Gedimino prospekto aikščių, buvo nutarta statyti Vincui Kudirkai paminklą. (R. Kž.) 3. Bet vieną pavasario dieną būtent pirmąjį gegužės sekmadienį visi skubame pasveikinti savo mamų. 4. Rudenį, spalio mėnesį angys susiranda pelių kurmių urvus, ertmes po kelmais ir lieka ten žiemoti. (S. P.)

■ ■ ■ Kiekviename sakinyje pagal privalomosios skyrybos taisyklės trūksta trijų skyrybos ženklų. Parašykite juos.

1. Kada ne kada pavyzdžiui savaitgaliais jau galiu ištrūkti iš namų. 2. Net keista, kad Savūnė bene pirmą kartą čia Čirpliuose, regi žmogų nuo kurio spinduliuoja gerumas užpildantis ir didįjį kambarį, ir visus namus. (A. Z.) 3. Tenai žemai, plaukia upelė, bet visai ne taip, kaip ten, toliau kur ji daugiau erčios sutikusi, bėga pamažu, atsargiai... (Š. R.) 4. Švari, graži saikinga kalba – žmogaus proto išminties jausmų atspindys. (J. Ap.)

 KONTROLINIS DARBAS (4 užduotys)

16 1. Įrašykite praleistas raides. (11 taškų, už klaidą atimama 0,5 tšk.)

Kazys Boruta sakė: „Kiekvieną rašomą k____rinį reikia „kūrenti širdimi“, t. y. savo žmogišk____j____ esme, patirtimi.“ <...>

1924 m. per gegužės pirm____j____, būdamas paskutin____me mokytojų seminarijos kurse, K. Boruta prisisegė raudoną kaspiną ir iškilmingu žin____sniu vaikštinėjo gatvėmis, kai kiti moksleiviai buvo išvaryti med____lių sodinti. Baigiam____j____ egzaminų išvakarėse jį ištrenkė iš seminarijos. Reikėjo tik atsiprašyti, bet jis grie____tai atsak____s, kad padų niekam nelaižys____s. <...>

Per pirm____j____ lietuvių kalbos diktantą Boruta, tik gr____žęs į Lietuvą iš rusiškos mokyklos, prikabino nosines kiekvieno žodžio gale. Mokytojas smag____i išsityčiojo, tai per kitus diktantus įsižeid____s mokinukas nebežymėjo nė vienos nosinės iš principo. <...>

Boruta žiūrėjo į pasaulį kaip į laikiną vietovę, buvo pasir____žęs ją išardyti ir iš naujo perstatyti. Griovimo grožis be jokios disciplinos jį traukė labiau negu aiškiais ____dealais pagr____stos tikslios programos. <...>

Vytautas Kubilius, *Kazio Borutos kūryba*

2. Tekste „Neįprasti sėklų sėjimo būdai“ parašykite trūkstamus skyrybos ženklus. (10 taškų, už klaidą atimamas 1 tšk.)

3. Lentelėje nurodykite, kokios sakinio dalys yra pabraukti ir skaičiais pažymėti žodžiai ar žodžių junginiai. (13 taškų)

NEĮPRASTI SĖKLŲ SĖJIMO BŪDAI

Kai kur ypač šiltuose kraštuose saldžių vaisių sėklas platina ne tik paukščiai bet ir beždžionės šikšnosparniai. O štai Afrikoje, Ugandos rytiniuose rajonuose,¹ gyvena nedidelė gyvatė. Susiraičiusi žiedu, ji guli nejudėdama² miške po pizonijos panašios į mūsų sausmedį, krūmu ir tarytum kažko³ laukia. Guli dieną, dvi. Pagaliau netoli jos ant krūmo purptelėjo nedidelis paukštelis. Lengvai šokinėdamas nuo šakos ant šakos⁴ staiga jis iš visų jėgų suspurdėjo⁵ ir ėmė purtytis⁶. Tai sujudintas krūmas apžėrė jį fontanu smulkių⁷, lipnių vaisiukų, tie sulipdė jam ir sparnus ir uodegą. Paukštelis netekęs jėgų⁸, surištomis „rankomis“ ir „kojomis“ nukrito žemyn⁹, ant minkštos žolės ir tą pačią akimirką tapo gyvatės auka. Gyvatė sulaukė, ko norėjo. Dėl to¹⁰ ji ir gulėjo čia po pizonijos krūmu, taip ilgai¹¹. Pizonijos vaisiai, patekę kartu su nelaimingu paukšteliu į gyvatės skrandį pasklis po visą mišką. Ir pizonijai gerai¹², ir gyvatei. Tik paukšteliumi¹³ blogai.

Galina Denisova, *Nuostabus augalų pasaulis*

ATSAKYMAI

A – veiksnys	H – priežasties aplinkybė
B – grynasis tarinys	I – vietos aplinkybė
C – sudurtinis tarinys	J – laiko aplinkybė
D – suvestinis tarinys	K – būdo aplinkybė
E – tikslinamoji vietos aplinkybė	L – kiekybės aplinkybė
F – papildinys	M – išplėstinė dalyvinė laiko aplinkybė
G – pažyminys	N – išplėstinė pusdalyvinė būdo aplinkybė

Sakinio dalies nr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Atsakymų raidės													

4. Ištaisykite aplinkybių raiškos klaidas (jų yra ne visuose sakiniuose). (3 taškai, už klaidą atimamas 1 tšk.)

1. Mokantis būtina susikaupti. 2. Skaitant apsakymo ištrauką, berniukas suklydo. 3. Vaikui pasveikus, motina apsidžiaugė. 4. Baigiant pranešimą Jūratė glaustai apibendrino pasakytas mintis. 5. Žaidžiant vaikai susipažįsta su daiktų savybėmis, žmonių darbu. 6. Atėjus pavasariui, žmonės lengviau atsikvėpė.

5. Paaiškinkite, kodėl rašomi skaitmenimis pažymėti skyrybos ženklai. (4 taškai)

1. Kitoje dangaus pusėje,¹ viršum plikų medžių viršūnių,² boluoja jauno mėnesio skiltelė. (R. K.) 2. Lietuva –³ ugnis,⁴ kurią kūrenam ir kurioj sudegsime visi. (J. Str.) 3. Vėliau,⁵ t. y. vasaros vidury,⁶ vandeninių gyvūnų sumažėja. (T. I.)

1 ir 2 – _____,

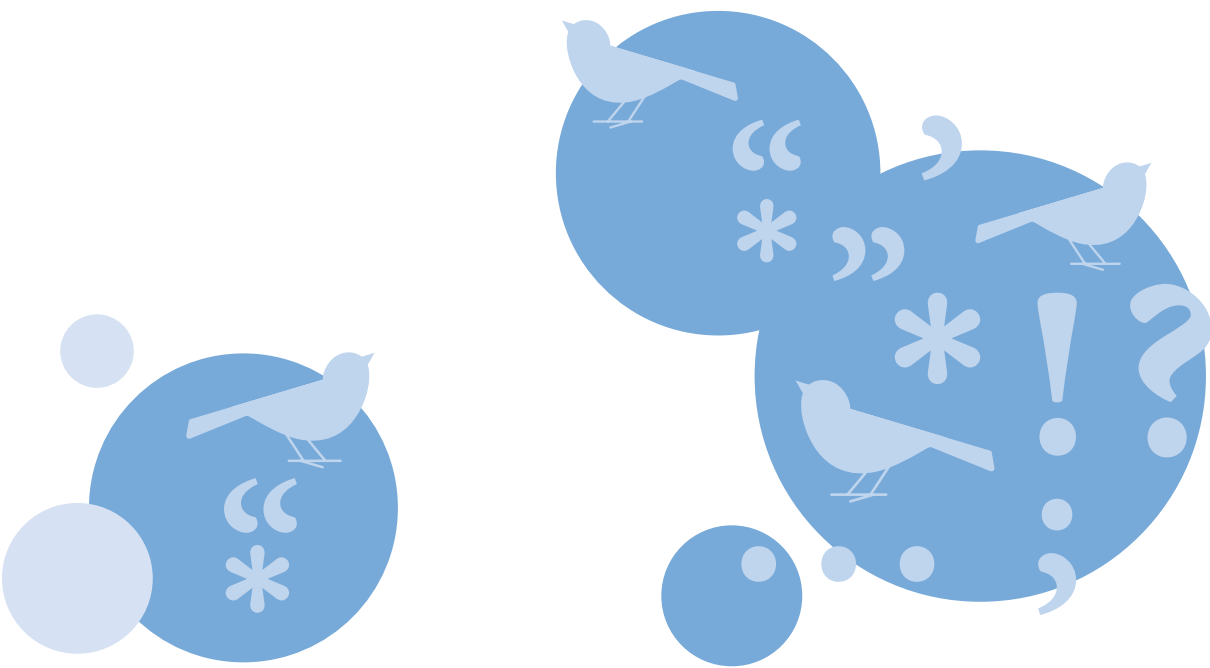
3 – _____,

4 – _____,

5 ir 6 – _____.

ĮSIVERTINIMAS

Galima surinkti 41 tašką	Pasiekimai									
	Aukštesnysis		Pagrindinis			Patenkinamas		Nepatenkinamas		
Surinkti taškai	41–39	38–35	34–31	30–27	26–23	22–19	18–15	14–11	10–7	6–1
Pažymys	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Pažyminys

PAŽYMINIŲ RŪŠYS. DERINAMIEJI IR NEDERINAMIEJI, IŠPLĖSTINIAI IR NEIŠPLĖSTINIAI PAŽYMINIAI

17 Pažyminius išrašykite kartu su pažymimaisiais žodžiais, nurodykite pažyminių rūšį ir raišką.

1. Gera galva ir blogas kojas suvaldo. (tts.) 2. Motinos žodis dangų pramuša. (tts.) 3. Visokių minčių kyla galvoje. (V. M.-P.) 4. Mes išsirinkome namą žaliomis langinėmis. (Just. M.) 4. Netoli lauko buvo kalnelis, apaugęs ištekinėmis pušimis. (V. K.)

Užduotį atlikite taip:

Gera (der., neišpl., būdv.) galva; _____

- Gera galva, gerą galvą – pažyminys derinamasis, jei linksniuojant pažymimąjį žodį keičiasi ir pažyminiu einančio žodžio linksnis.
- Mano mama, mano mamą – pažyminys nederinamasis, jei linksniuojant pažymimąjį žodį pažyminiu einančio žodžio linksnis nesikeičia.

18 1. Išplėskite sakinius. Paryškintoms sakinio dalims parinkite tinkamus pažyminius.

Namiūkščio linkėjo _____ žmogus. Jis kėblino pamažėlę, atsargiai statė _____ kojas, tarsi bandydamas, ar _____ takiukas, ar nepasitaikys _____ duobutė. Tik _____ akys iš po _____ skrybėlės žibėjo jaunatviškai – aštriai, skvarbiai.

Jonas Dovydaitis, Žalias laiko vingis